

Ekonomiczny Uniwersytet Dziecięcy

Budżet domowy konsumenta

dr Maria Czech

Organizatorzy

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Data: 19 grudnia 2022 r.

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

1

„Tworzenie budżetu
to pokazywanie Twoim
pieniądzom dokąd mają iść,
zamiast zastanawiania się,
gdzie się one rozeszły”

John C. Maxwell

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

2

Czy wiem jaka jest moja kondycja finansowa?

1. Jakie są moje miesięczne przychody?
2. Jakie są moje miesięczne wydatki?
  - a. Ile mam kosztów stałych?
  - b. Ile wydaję na żywność?
  - c. Ile wydaję na ubrania?
  - d. Ile wydaję na rozrywkę i na podróże?
3. Z czego mogę zrezygnować w czasie ewentualnego kryzysu
4. Jaka jest wartość mojego majątku?
5. Co mogę sprzedać w sytuacji kryzysowej i za jaką cenę

3

Definicja budżetu domowego

Plan finansowy
uwzględniający
planowane dochody i planowane
wydatki
gospodarstwa domowego
na kolejny miesiąc

4

Cel budżetu domowego

- Odzwierciedla zwyczaje zakupowe konsumenta
- Umożliwia bieżącą kontrolę wydatków
- Odpowiada na pytanie: ile wydano, ile jeszcze trzeba wydać oraz ile jeszcze można wydać
- Wskazuje źródła wydatków i źródła oszczędności
- Ułatwia zrozumienie kondycji finansowej konsumenta
- Daje poczucie bezpieczeństwa

5

Struktura dochodów

Dochody stałe	Dochody zmienne, okresowe, sezonowe	Dochody okolicznościowe (okazjonalne)
<ul style="list-style-type: none"> • Wynagrodzenie za pracę (zasadnicze) • Zasiłki, dodatki – stałe formy wsparcia finansowego • Emerytura, renta i inne świadczenia socjalne • Stałe przychody dodatkowe (np. wynajem nieruchomości) 	<ul style="list-style-type: none"> • Wynagrodzenie za pracę (premia i dodatki) • Praca dorywcza • Przychody ze sprzedaży wyrobów własnych np. rękodzieło, rośliny itp. • Sprzedaż rzeczy zbędnych • Przychody z lokat bankowych, funduszy i innych inwestycji • Inne przychody dodatkowe (np. sezonowy wynajem nieruchomości, np. działek rekreacyjnych) 	<ul style="list-style-type: none"> • Nagrody • Sprzedaż majątku • Darowizny, spadki • Wygrane w grach losowych

6

Struktura wydatków

Wydatki stałe	Wydatki zmienne, okresowe, sezonowe	Wydatki okolicznościowe (okazjonalne)
<ul style="list-style-type: none"> • Czynsz • Media • Abonamenty • Artykuły pierwszej potrzeby <ul style="list-style-type: none"> • Żywność • Środki czystości • Lekarstwa • Raty kredytowe • Podatki • Ubezpieczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • Transport (paliwo, bilety, Taxi) • Uzupełnienie garderoby • Remonty, naprawy, awarie • Wyposażenie mieszkania • Sprzęty AGD • Rozrywka • Edukacja • Hobby • Inne 	<ul style="list-style-type: none"> • Podróże • Uroczystości (wesele, komunია, itp.) • Grzywny, kary, mandaty • Inne zobowiązania

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

7

Stan budżetu domowego

Nadwyżka finansowa	Dochody > Wydatki
Równowaga budżetowa	Dochody = Wydatki
Deficyt budżetowy	Dochody < Wydatki

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

8

Sposoby prowadzenia budżetu

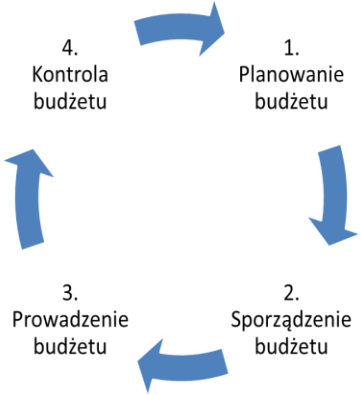

- Budżet domowy na papierze
- Budżet domowy w aplikacji
  - Aplikacje bankowe
  - Money Pro
  - Microsoft Money
  - YNAB i inne
- Budżet domowy w Excelu

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

9

Etapy prowadzenia budżetu

- Planowanie budżetu
- Sporządzenie budżetu
- Prowadzenie budżetu
- Kontrola budżetu

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

10

Przykładowy budżet domowy (miesięczny)

Założenia:

Gospodarstwo domowe: **4 osoby (2+2)**

Dochody z pracy: 4000zł (mąż / partner) + 3500zł (żona / partnerka) = **7500 zł**

Świadczenie 500+: 2*500 zł = **1000 zł**

Zasiłek pielęgnacyjny na niepełnosprawne dziecko: **215,84 zł**

Dochody z wynajmu mieszkania: **1500 zł**

Nagroda (żona): **2 000 zł**

Sprzedaż podręczników **500 zł**

Zakup nowych podręczników **800 zł**

Wydatki stałe (czynsz i media) **2500 zł**

Żywność: **1500 zł**

Lekarstwa: **600 zł**

Rata kredytowa: **1500 zł**

Paliwo: **1000 zł**

Inne wydatki (nagłe): **500 zł**

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIECJ

WWW.UNIwersYTET-DZIECIECJ.PL

11

Dochody i wydatki stałe i zmienne

Dochody z pracy: 4000zł (mąż / partner) + 3500zł (żona / partnerka) = **7500 zł**

Świadczenie 500+: 2*500 zł = **1000 zł**

Zasiłek pielęgnacyjny na niepełnosprawne dziecko: **215,84 zł**

Dochody z wynajmu mieszkania: **1500 zł**

Nagroda (żona): **2 000 zł**

Sprzedaż podręczników **500 zł**

Zakup nowych podręczników **800 zł**

Wydatki stałe (czynsz i media) **2500 zł**

Żywność: **1500 zł**

Lekarstwa: **600 zł**

Rata kredytowa: **1500 zł**

Paliwo: **1000 zł**

L-4 mąż / partner: **(-300 zł)**

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIECJ

WWW.UNIwersYTET-DZIECIECJ.PL

12

Planowanie budżetu - dochody

Dochody	Planowane	Rzeczywiste	Różnica
Wynagrodzenie mąż / partner	4 000,00	3 700,00	- 300,00 zł
Wynagrodzenie żona / partnerka	3 500,00	5 500,00	+ 2 000,00 zł
Świadczenie 500+	1 000,00	1 000,00	0,00 zł
Zasiłek pielęgnacyjny dla niepełnosprawnego dziecka	215,84	215,84	0,00 zł
Inne dochody	1 500,00	2 000,00	+ 500,00 zł
Razem	10 215,84 zł	12 415,84 zł	2 200 zł

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

13

Planowanie budżetu - wydatki

Wydatki	Planowane	Rzeczywiste	Różnica
Czynsz + media	2 500,00	2 680,00	+180,00
Rata kredytowa	1 500,00	2 100,00	+600,00
Żywność	1 500,00	1 800,00	+300,00
Lekarstwa	600,00	700,00	+100,00
Inne wydatki (telefon, abonamenty)	500	1 300,00	+800,00
Paliwo	1000,00	1 250,00	+250,00
Razem	7 600,00	9 830,00	+2 230,00

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

14

Dochody vs wydatki

1. Planowanie		2. Realizacja	
Planowane dochody	10 215,84 zł	Rzeczywiste dochody	12 415,84 zł
Planowane wydatki	7 600,00 zł	Rzeczywiste wydatki	9 830,00 zł
Różnica	2 615,84 zł	Różnica	2 585,84 zł

3. Planowanie na kolejny miesiąc	
Planowane dochody (stałe)	10 215,84 zł
Planowane wydatki (wg poprzedniego miesiąca)	9 830,00 zł
Różnica	385,84 zł

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY
WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

15

Planowanie budżetu - wydatki

Wydatki	Planowane	Rzeczywiste	Różnica
Czynsz + media	2 500,00	2 680,00	+180,00
Rata kredytowa	1 500,00	2 100,00	+600,00
Żywność	1 500,00	1 800,00	+300,00
Lekarstwa	600,00	700,00	+100,00
Inne wydatki (telefon, abonamenty)	500	1 300,00	+800,00
Paliwo	1000,00	1 250,00	+250,00
Razem	7 100,00	9 830,00	+2 230,00

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY
WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

16

Struktura wydatków - czynsz i media

Wydatki czynsz	Planowane	Rzeczywiste	Różnica
Opłata eksploatacyjna	640	640	0
Fundusz remontowy	400	430	+30
Wywóz nieczystości	100	140	+40
Sprzątanie i inne	20	40	+20
Prąd dla części wspólnych	50	60	+10
Winda	40	50	+10
Razem	1250	1360	+110

Wydatki media	Planowane	Rzeczywiste	Różnica
Energia elektryczna	360	380	-20
Woda + kanalizacja	490	510	-20
Gaz (w tym ogrzewanie)	400	430	-30
Razem	1250	1320	-70

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

17

Struktura wydatków - żywność

Wydatki	Planowane	Rzeczywiste	Różnica
Mięso i wędliny	250	300	50
Pieczyno	100	110	10
Ryby	100	130	30
Nabiał	150	160	10
Woda, soki	100	120	20
Warzywa	200	220	20
Produkty zbożowe	150	170	20
Ciasta, lody, słodycze	100	140	40
Restauracja	200	280	80
Fast food	150	170	20
Razem	1500	1800	300

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

18

Ograniczanie wydatków budżetowych czyli proste rady na zmniejszenie rachunków

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

19

Zmiana nawyków

- Woda
- Energia elektryczna
- Ogrzewanie
- Artykuły pierwszej potrzeby
- Nawyki płatnicze

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

20

Woda - źródła oszczędności

Źródła oszczędności:

- Zakręcanie kranów podczas mycia zębów
- Prysznic zamiast kąpeli w wannie
- Uszczelnienie zaworów
- Instalacja nakładki z sitkiem (perlator)

Założenia:

- Cena wody i ścieków: **17,04 zł** brutto za 1m³ (1000 l)
- Gospodarstwo domowe: **4 osoby**
- Dzienne zużycie wody **140 l**.
- Higiena: Kąpiel **3** razy w tygodniu (wanna), mycie zębów **3** razy dziennie
- Liczba dni w miesiącu: **30 dni**

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

21

Czynność	Potencjalne oszczędności		
	jednorazowo	miesięczne	roczne
Zakręcanie kranów podczas mycia zębów	10-12 litrów	900 l / osoba (3,6 m ³ / gospodarstwo) = 61,34 zł	3,6 m ³ * 12 m-cy = 43,2 m ³ = 736,13 zł
Prysznic zamiast kąpeli w wannie	Ok. 150 l / 1 kąpiel 48 kąpeli miesięcznie	48 * 150 l = 7 200 l = 7,2m ³ = 122,69 zł	7,2 m ³ * 12 = 86,4 m ³ = 1 472,26 zł
Uszczelnienie zaworów	Kropla wody/s = 16,8 l/doba	16,8 l * 30 dni = 504 l = 0,504 m ³ = 8,59 zł	0,504 m ³ * 12 = 6,048 m ³ = 103,06
Instalacja nakładki z sitkiem (perlator)	Ok. 20 l / doba	20l * 30 dni = 600 l = 0,6m ³ = 10,22 zł	0,6 m ³ * 12 = 7,2 m ³ = 122,69 zł
Razem potencjalne oszczędności		202,84	2 434,14

*Cena wody i ścieków: 17,04 zł brutto za 1m³ (1000 l)

EKONOMICZNY UNIwersYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIwersYTET-DZIECIĘCY.PL

22

Energia elektryczna

RACHUNEK ZA PRĄD

 Opłata za prąd		<div style="background-color: #e91e63; color: white; padding: 5px; border-radius: 5px;">to płatność za użytą energię elektryczną</div>
 Opłata dystrybucyjna		<div style="background-color: #666; color: white; padding: 5px; border-radius: 5px;">pokrywa koszt doprowadzenia prądu do domu</div>
 Opłata mocowa		<div style="background-color: #333; color: white; padding: 5px; border-radius: 5px;">pokrywa koszt budowy nowych elektrowni lub gwarancję pracy starych</div>
 Podatki		<div style="background-color: #8bc34a; color: white; padding: 5px; border-radius: 5px;">zasilają budżet Państwa</div>

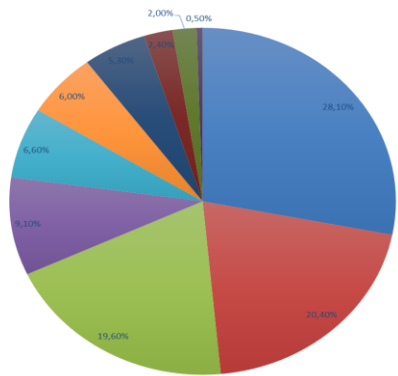
Źródło: <https://www.tauron-dystrybucja.pl/rynek-mocy/oplata-mocowa>

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY
WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

23

Przykładowe zużycie energii

<ul style="list-style-type: none"> ■ Lodówka i zamrażarka ■ Sprzet grający ■ Kuchenka mikrofalowa 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Oświetlenie i drobny sprzęt AGD ■ Telewizor ■ Zmywarka 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Kuchenka elektryczna ■ Czajnik elektryczny ■ Pralka ■ Komputer
---	---	---

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY
WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

24

Energia elektryczna - źródła oszczędności

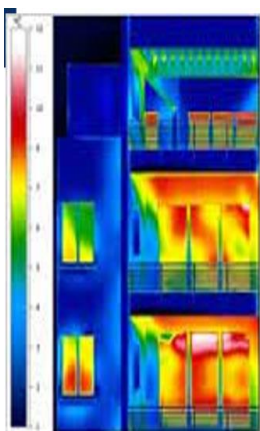
- Żarówki energooszczędne
- Eliminacja zbędnego oświetlenia
- Jasne wnętrza
- Regularne czyszczenie kloszy
- Unikanie długotrwałego otwieranie lodówki
- Wyłączanie niepotrzebnych sprzętów (eliminacja funkcji czuwania)
- Suszarka bębnowa z papą ciepła
- Wybór sprzętów elektrycznych z klasą energetyczną A, A+, A++

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

25

Ogrzewanie -ubytki ciepła

- Nieszczelne okna
- Brak termoizolacji
- Nadmierne wychłodzenie mieszkania
- Pozasłaniane źródła ciepła
- Mieszkania narożne oraz parterowe i na ostatnich piętrach

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCY

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIECY.PL

26

Ogrzewanie - źródła oszczędności

- Uszczelnienie okien lub ich wymiana na 3-szybowe
- Zaskananie okien roletami, zaslonami
- Obnizanie temperatury w mieszkaniu podczas nieobecności domownikow oraz w nocy
- Odskananie kaloryferow i montaz ekranow zagrzejnikowych
- Krotkotrawale, ale intensywne wietrzenie pomieszczen
- Wymiana kotla grzewczego lub grzejnikow

Artykuly pierwszej potrzeby

Przemyslane zakupy

1. Lista zakupow
2. Porownywanie cen
3. Analiza stosunku ceny do gramatury
4. Zakupy po posilku (nie z pustym zoladkiem 😊)
5. Uwaga na promocje
6. Odpornosc na reklamy

Nawyki płatnicze - płatność gotówkowa

Zalety	Wady
Uniwersalność. Prawny środek płatniczy	Narażenie na kradzież / zgubę
Większa kontrola nad wydatkami	Ustawowe limity płatności gotówkowych (obecnie dla przedsiębiorstw)
Anonimowość transakcji	
Eliminacja ryzyka dot. cyberprzestępczości	
Nie wymaga użycia urządzeń elektronicznych	

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCÝ

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIĘCÝ.PL

29

Nawyki płatnicze - płatność bezgotówkowa

Zalety	Wady
Bezpieczeństwo	Brak możliwości płatności w niektórych punktach handlowo-usługowych
Zdrowie	Pozostawienie śladu finansowego
Możliwość wykonywania dużych płatności bez fizycznego posiadania przy sobie wysokich zasobów gotówkowych	Utrudnia kontrolę nad wydatkami
Możliwość budowania pozytywnej historii kredytowej (scoring BIK)	Wymaga dostępu do prądu i użycia urządzeń elektronicznych
Możliwość skorzystania z usługi Chargeback	

EKONOMICZNY UNIWERSYTET DZIECIĘCÝ

WWW.UNIWERSYTET-DZIECIĘCÝ.PL

30

Bibliografia

Bywalec C., *Ekonomika i finanse gospodarstw domowych*, Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN, 2012.

Bogacka-Kisiel E., *Finanse osobiste : zachowania, produkty, strategie*. Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN, 2012

Grzywińska-Rąpca M., *Finanse gospodarstw domowych w świetle subiektywnych ocen sytuacji materialnej*. Olsztyn, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, 2021

Miziniak, W. *Jak żyć taniej? 1001 porad na czas kryzysu i nie tylko*. Wydawnictwo Zysk i S-Ka

Radgowska-Wawreczko B. *Domowe finanse - źródłem odpowiedzialnego rozwoju*. Chorzów, Instytut Przedsiębiorczości, 2018

Solarz J.K. *Całościowa edukacja finansowa : teoria i praktyka*. Warszawa, Łódź, Wydawnictwo Społecznej Akademii Nauk, 2018

Dziękuję za uwagę